

MARION VLIEGENTHART (LBRT) OVER SLEUTELROL VOOR REMEDIAL TEACHER

‘Remedial teaching verdient een plek op school’

Sinds december 2019 zwaait Marion Vliegenthart de scepter over de Landelijke Beroepsvereniging Remedial Teachers (LBRT), die volgend jaar dertig jaar bestaat. Hoe heeft het vak van remedial teacher zich volgens de nieuwe directeur ontwikkeld en wat is de positie van de remedial teacher binnen het passend onderwijs?

De oorsprong van remedial teaching – letterlijk: herstellend leren – ligt volgens Vliegenthart in het Verenigd Koninkrijk. ‘Het is aan het eind van de negentiende eeuw ontstaan en pas na de Tweede Wereldoorlog in ons land geïntroduceerd door Wilhelmina Bladergroen, de eerste hoogleraar orthopedagogiek van de Universiteit Groningen.’ Een RT’er wordt anno 2020 geacht drie dingen te doen, aldus Vliegenthart. ‘Hij doet allereerst onderzoek bij het kind naar didactische, pedagogische en sociale aspecten om te kunnen vast-

stellen wat het leerprobleem is. Daarop schrijft hij een handlingsplan, dat hij vervolgens zelf uitvoert en voortdurend evalueert en indien nodig bijstuurt. Zijn interventie is niet alleen gericht op het leren zelf maar ook op motivatie. Zonder motivatie kom je niet tot leren. Verder is de interventie tijdelijk; het streven is dat de leerling weer aansluit bij de gewone leerlijn. De remedial teacher werkt met de leerkracht samen in een educatief partnerschap. De RT’er geeft dan ook niet alleen handvatten aan de leerling, maar ook aan de leerkracht en de ouder(s).’

ONMOGELIJKE OPDRACHT

Op een gegeven moment kwam er aandacht voor professionalisering van de remedial teacher. Het werd beschouwd als een vak apart waarvoor je eerst de Pabo moest doen en daarna een master, veelal in een specialisme zoals taalproblemen óf rekenproblemen. Vliegenthart: ‘Toen kwam in 2014 de Wet passend onderwijs. Daarin werd vastgelegd dat de leraar de regisseur werd van het leerproces van alle kinderen in de klas. Daarmee is de leerkracht in mijn ogen opgepadeld met een onmogelijke opdracht. Dat ieder kind recht heeft op een plek op een school tussen andere kinderen, daar is vrijwel iedereen het mee eens. Maar je kunt onmogelijk van een leerkracht verwachten dat hij aan de behoeften van al die kinderen kan voldoen. Die heeft daarbij ondersteuning

De RT’er geeft dan ook niet alleen handvatten aan de leerling, maar ook aan de leerkracht en de ouder(s).

Marion Vliegenthart, directeur Landelijke Beroepsvereniging Remedial Teachers (LBRT)

nodig. Er is weliswaar meer differentiatie gekomen – denk aan instructie op drie niveaus en aanvullende arrangementen voor hoogbegaafden – maar een leerkracht kan nooit in zijn eentje voorzien in de leerbehoeften van dertig kinderen. Er is onvoldoende ingeschat dat deze opzet veel meer zou vragen van de leerkrachten. Dat geeft druk – die nog eens wordt vergroot door het lerarentekort. Niet voor niets is het percentage burn-outklachten onder leerkrachten 24 procent. Bizar hoog.’

GEEN PLEK IN CURRICULUM PABO

Het zou wellicht helpen als leerkrachten meer geschoold zouden zijn in de aanpak van leerproblemen en dat in het curriculum van de Pabo’s daar ruime aandacht voor is. Volgens Vliegenthart is dat niet het geval. ‘Pabo’s bieden vooral facultatieve modules over leerproblemen aan, als onderdeel van een minor, dus niet structureel ingebed in het curriculum. Best merkwaardig, toch? Mij lijkt dat in het kader van het passend onderwijs elke leer-

kracht zou moeten weten hoe om te gaan met leerproblemen. Aan de andere kant: het vak van leraar is door het passend onderwijs bijzonder moeilijk en veeleisend geworden. Je zou ook kunnen zeggen: ieder zijn vak.’

RT’ers kunnen leerkrachten ondersteunen en werk uit handen nemen, zodat we met zijn allen passend onderwijs kunnen bieden.

Dat remedial teachers kunnen helpen de werkdruk van leerkrachten te verlagen staat voor Vliegenthart als een paal boven water. ‘RT’ers kunnen leerkrachten ondersteunen en werk uit handen nemen, zodat we met zijn allen passend onderwijs kunnen bieden. Maar dan moet onze expertise wel beter worden benut. Schoolbesturen zetten nu bij leerproblemen vaak onderwijsassistenten in, maar die zijn niet opgeleid om leerproblemen te onderzoeken, daar een plan op te schrijven en vervolgens zowel de leerling als de leerkracht te coachen. Je kunt beter de onderwijsassistent een uur voor de klas zetten en zo de leraar vrijspelen om met de leerling aan de leerproblemen te werken.’

SCHADUWONDERWIJS

In de Tweede Kamer wordt geregeld gesproken over (de (on)wenselijkheid van) het zogenoemde schaduwonderwijs: aanvullend onderwijs na schooltijd en buiten de verantwoordelijkheid van school, om leerlingen bij te spijkeren, op kosten van de ouders. Dit onderwijs moet volgens Vliegenthart niet worden verward met remedial teaching. 'Bij schaduwonderwijs gaat het om bijles. De stof wordt nog een keer aangeboden en uitgelegd. Dat is geen RT. Remedial Teaching begint bij goed onderwijs – didactisch, pedagogisch en sociaal – waarna de RT'er orthopedagogische maatregelen neemt en het onderwijs zodanig aanpast dat de leerling weer tot leren komt en gemotiveerd is. Er zijn scholen die particuliere bijlesinstituten in huis halen. Daarmee geven de scholen in feite zelf aan: het is ons boven het hoofd gegroeid. Onder meer Lisa Westerveld van GroenLinks vindt deze ontwikkeling ongewenst, omdat niet iedere ouder bijles kan betalen. Daarom pleiten wij ervoor dat scholen erkennen dat ze hulp kunnen gebruiken zodat ze kunnen voorzien in specifieke onderwijsbehoeftes van leerlingen met leerproblemen. Ons advies: huur de expertise van een RT'er in als onderwijsinhoudelijk specialist en biedt die aan aan *alle* (ouders van) kinderen die ondersteuning nodig hebben.'

SLEUTELROL

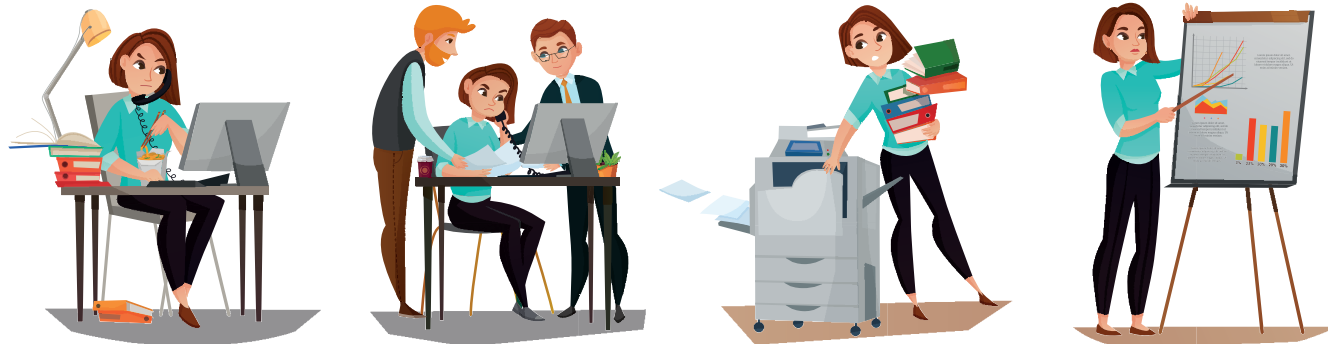
Volgens de PISA-onderzoeken daalt de kwaliteit van het Nederlandse onderwijs in vergelijking met het buitenland al jaren en is de leesvaardigheid van 15-jarigen zelfs afgenomen. 'In de bevordering van de leesvaardigheid is voor de remedial teacher een sleutelrol weggelegd. De RT'er kan al bij kleuters zien of ze klankbewust zijn en spelenderwijs met klankbewustzijn oefenen.

Juist op jonge leeftijd is het zaak alle kinderen het gevoel te geven dat ze erbij horen en dat ook zij aanleg hebben voor lezen. Preventief signaleren en handelen kan ernstiger leesproblemen voorkomen en draagt bij aan de motivatie voor lezen. Praktijken van remedial teachers zitten over het algemeen stampvol, zeker in de Randstad. Dat ouders zelf RT inkopen staat op gespannen voet met ons streven naar kansengelijkheid. Vandaar dat wij als LBRT pleiten voor voldoende budget voor RT op school, of die RT'er nou in loondienst is of ingehuurd.'

SAMENWERKEN

Muren slechten, dat ziet Vliegenthart als een van haar belangrijkste opgaven. 'Het onderwijs in Nederland is erg gefragmenteerd. Neem alleen al het grote verschil in beleid van de verschillende samenwerkingsverbanden. Ons doel is: laten zien wat remedial teachers in huis hebben aan kennis en ervaring. Voorbeelden zijn onze LBRT-Academie met de opleidingen tot bijvoorbeeld specialist rekenen, lezen, spelling en dyslexie. We verzorgen cursussen hoe je goed onderzoek doet en geven workshops in onder meer getalbegrip en begrijpend lezen, ook voor intern begeleiders en leerkrachten. Uiteindelijk is ons doel om samen met alle partijen en belangenverenigingen in Nederland te zorgen voor zo goed mogelijk onderwijs met zoveel mogelijk kansengelijkheid.'

┌ Toen kwam in 2014 de Wet passend onderwijs. Daarin werd vastgelegd dat de leraar de regisseur werd van het leerproces van alle kinderen in de klas. Daarmee is de leerkracht in mijn ogen opgezadeld met een onmogelijke opdracht. ┐

MARION Vliegenthart

Marion Vliegenthart (1967) studeerde sociale wetenschappen aan de Universiteit Utrecht en werkte onder meer bij het ministerie van Sociale Zaken, Ahold en Vodafone. In de tijd dat ze vrijwilligerswerk deed op de basisschool van haar kinderen bleek dat haar oudste kind dyslectisch was. Vliegenthart: 'De school kon bij zijn begeleiding wel wat hulp gebruiken. Ik ben me toen gaan verdiepen in de vraag hoe kinderen zoals hij het beste geholpen kunnen worden. Toen zag ik: dit is wat ik altijd al wilde. Onderwijs en taalverwerving had altijd al mijn belangstelling.'

Vliegenthart deed de master Special Educational Needs (SEN) en ging in 2010 aan de slag als remedial teacher. Sinds december vorig jaar is ze directeur van de Landelijke Beroepsvereniging Remedial Teachers (LBRT). Ze is nog altijd parttime actief als remedial teacher en coach van basisscholen.

REMEDIAL TEACHERS IN NEDERLAND

Het grootste deel van de Nederlandse remedial teachers die werken in het basisonderwijs heeft – al dan niet met anderen – een eigen praktijk en is dus niet in loondienst van een school of een stichting. In het voortgezet onderwijs is het beeld iets anders; daar staan remedial teachers vaak wel op de loonlijst van een school. In het basisonderwijs worden remedial teachers vaak ingehuurd door de samenwerkingsverbanden in het kader van de zogenoemde zorgarrangementen. Na de invoering van het passend onderwijs in 2014 nam het aantal remedial teachers aan scholen fors af. Vliegenthart: 'Inmiddels is dat veranderd; steeds meer scholen schakelen RT'ers in. Waarom? Ik vermoed om de leerkrachten te ontlasten en omdat men inziet dat RT'ers zijn opgeleid om specifieke leerproblemen te verhelpen.'

De LBRT heeft 3.500 ingeschrevenen: 2.700 leden (met onderwijsbevoegdheid) en 800 abonnees op het *Tijdschrift voor Remedial Teaching*. Volgens Vliegenthart is de kracht van de LBRT de onafhankelijke registratie- en accreditatieprocedure, waardoor de kwaliteit van de geregistreerde remedial teachers gewaarborgd is. Remedial teaching is geen beschermd beroep en registratie bij de LBRT is niet verplicht. De LBRT probeert daarom inzichtelijk te krijgen hoeveel RT'ers ons land telt, om de gehele doelgroep te adviseren lid te worden van de LBRT en zich te registreren. Op die manier kan de LBRT borg staan voor de kwaliteit van alle remedial teachers.

Voor meer informatie: zie www.lbrt.nl.

TEKST MARTIN VAN ROOIJ
FOTOGRAFIE MARTIN VAN ROOIJ EN FREEPIK